

Kulaci ku-tittimbõ

Amos Bako

Idana yi-Cicipu cimeĩ ti-katakadda kampa

a	taa	<i>abinci</i>
ã	kat ãa	<i>takalmi</i>
b	ka b ara	<i>tsoho</i>
ɓ	kø ɓ øø	<i>gatari</i>
c	kuc c iga	<i>zakara</i>
d	ka d aba	<i>daji</i>
ɗ	u ɗ anga	<i>itace</i>
e	me e pese	<i>dān tagwai</i>
ẽ	s ẽ ẽ	<i>sassaka</i>
g	kog g ino	<i>gyadā</i>
gw	ma g wawa	<i>bebe</i>
h	ka h ũu	<i>hanci</i>
hw	hw ã'yã	<i>shekaran jiya</i>
hy	hy ã'ũ	<i>jiya</i>
i	mac i ji	<i>kwarya</i>
ĩ	cc ĩ	<i>mesa</i>
j	jj eve	<i>gwanki</i>
k	kk aa	<i>mace</i>
kw	uk w ãa	<i>fata</i>

l	ulenji	<i>rana</i>
m	mannu	<i>tsuntsu</i>
n	nnaa	<i>saniya</i>
o	kodo	<i>yi koto</i>
õ	motõo	<i>miyau</i>
ø	kødø	<i>kaciya</i>
ø̃	køhøø	<i>shirwa</i>
p	upepi	<i>iska</i>
r	urēi	<i>gari</i>
s	ssiro	<i>geza</i>
t	ttøtø	<i>suruki</i>
u	ukutu	<i>kota</i>
ũ	kuyũyũ	<i>yashi</i>
v	vvooto	<i>akwiya</i>
w	wømø	<i>sarki</i>
'w	u'wii	<i>nisa</i>
y	yyiri	<i>mayya</i>
'y	mø'yø'yø	<i>kifi</i>
z	zza	<i>mutum</i>
'	'asu	<i>wuri</i>

Zza nna udamuwana komisooni kampa, evi Amos Bako, zza vi-Tungan Kaɗe

Tigwede kuma aza hana alapilana maɗana mampa, musamman Markus Mallam Yabani, Musa Danjuma mai Unguwa, Ibrahim Danjuma mai Unguwa, in kuma Ishiaku Ibrahim.

Tugwede kuma Hans Rausing Endangered Languages Project a London, in kuma Jupiter Images (aza hana ayãana ihooto yina yiyono cime'ĩ ti-katakadda kampa).

© Unu wu-kere'e ko-Cicipu, 2010.

Kulaci ku-tittimbõ

Misooni misooni.

Mii mii!

Ayanà tíyoono.

Hoi hoi!

Wømø vi, uyãana ciniya t-ogino. Ana wømø yãana ciniya t-ogino, saa weene lookaci n-udukwa ujoolo see úzaa abøwi vi ogino.

"Amu nlapa ce zza nna yono ubøwi vi ogino."

Kwakulle waya uhyãa to ka'a wuuyãa teene induu útiyo ulapa zza nna yono ubøwi vi ogino? Waya uyãa ci'adi. Ci'adi tina wuuyãa, uyãa kulaci ku-tittimbõ. Ana wømø yãana kulaci ku-tittimbõ, waya uyoo uduwa, 'asu ogino heevi.

Esee Naata siyãa kuubøwø wømø ogino. Kwakulle Naata dukwa, uzaa kulaci 'ũ 'asu ogino. Ana udukwana, uhwaara ulødø ogino.

Winda kulaci waya u'ugu ogino udukwa 'asu kulaci.
N-uyãa kuuzøøšøwø kwi, uhyãa "Kulaci, kulaci! Kulaci,
kulaci!"

Kulaci kulle tinkam, kwewe utepe.

Uhyãa "Kulaci, ¿vuuzøøšøwø-n ce?"

Kulaci kulle go kwewe utepe.

Uhyãa "Ín ni zøøšøwø-n ce, ka'a muu'øpø vu asĩ'yã!"

Esee evi lapa ce tittimbõ ti. E, kulaci kwewe
kuzøøšø. Waya u'øpø mahũu kasĩ'yã, kuciye kukabanu!

Uhyãa kulaci in kuuzøøšø ce wuu'øpø in kundø. Kulaci go
kuzøøšø ce waya kuma u'øpø, kudø kukabanu. Uhyãa
"A'á! Kulaci teene ti? Sekenu hwa! Sekenu mu eciye! Ni
sekenu-n ce eciye ka'a muugava vu!"

Waya ugava, kunaa kudø kukabanu. Uhyãa in kulaci
kusekene ce wuugava kuma, n kunaa kundø. Ugava põ
kundø kukabanu. Põ eciye n-anaa hayapu akabanu. Evi
da'a uyoo da'a lee rootoo a-kulaci. Evi winda ce, evi
uguya ce usekenu kuma.

Hali ka'a go Naata kusu n-itangi cigãa, uhyãa pō 'ini in kulaci kusekenu ce, evi wuudu'õ kulaci kulleeni in cicĩ. Waya udu'õ, cicĩ tikabanu. Uhyãawa, ka'a evi wuunuma kulaci.

A'á! Cicĩ ukabanuuni, waya unima. Evi hina evi utiyo dibara uyãa unuma, anga hakabanu. Naata lee dada rootoo, gedu a-kulaci. Ulapa ce tina úyãa úsiwa.

Waya winda Cikundu, lapa, saa yaanu vesi in kwãa'ã kuwãawa, úbølø iri yina úraa koo? See windana Cikundu, Cikundu taya tizii vi, uhyãa "Yini yiyãana vu?"

Uhyãa to, "Kulaci kumpaani kwi nzaana paa, nhyĩ vi úzøøøwø mu, weewe úzøøøwø. Maya nsø'ĩ vi asĩ'yã. Kuciye kukabanu, nsø'ũ kundø kukabanu. Maya ngavi vi pō n-anaa hayapu akabanu.

Uhyãa to "Ka'a dada nyo uta'a tina muuyãa ñkuduwa, nguya ce."

Cikundu tihyãa to "Ka'a tina huuyãa, amu muukuduwa vu, ¿yadda sũ ñkuduwa vu?"

Uhyãa "Ĩi."

Waya u'øpø uyãa kuubødi vi motõo, uyãa kuubødi vi motõo, uyãa kuubødi vi motõo sosai.

Waya dadã ukudúwa. Ana ukudúwana, Naata waya ukudúwa. See uhyãana Cikundu "Kai! Gaskiya, ¿ín da go vuuguya usø'ũ kulaci kumpa koo?"

Uhyãa "¿Da go vuuguya sø'ũ-sø'ũ kwi vesi, tina amu sa'ũna?"

Cikundu mahũu tivøntø asĩ'yã. Ana uvøntønø asĩ'yã, kuciye kuvesi kukabanu.

Uhyãa "Vøntø in kundooni, ku'inde kuusiiwa."

Waya uvønti vi in kudø, kudø kuma kukabanu. Evi uzaa empe ukabanuuni in kuciye kuyapu uguya ce ukudúwa.

Uhyãa ¿useke ce?

Uhyãa "Ø'ø."

Uhyãa to "Gavi vi!"

Cikundu tigava kunaa kukaḁa.

Uhyãa "Gava in ku'inde!"

Ugava kuma ku'inde kukaḁa.

Uhyãa ¿usekene ce?

Uhyãa "M'm."

Uhyãa "¿Lapa tina amu nyãana, ín da yaana ce paa, nsaa siiwa-siiwa? Ana yaanana auyi, vindana, nhyãa vu íggoonu mu. Nimi vi!"

Wayá unima, hari anga hakaḁanu.

Uhyãa "Du'õ!"

Udu'õ, cicĩi tikaḁanu. Cikundu ti lee da'a vesi rootoo.

Ana windana Cikundu tikaḁanu, baa tina uyãa úkuduwa, usuma mazamaza n-iladĩ n-iladĩ n-iladĩ!

"Wømø, anna minda zza nna siyãawa vu ubøwø!
Anna n'øpøwø vu bøwø! N'øpø bøwø vaavu v-ogino, aya vínda! Evvi 'ũ, n'øpi vi anna!"

Haya azaa Cikundu, ukabanuuni. Uhyãa Cikundu "Ayãa teene?"

Uhyãa "Amu go, nzaa empe paa ukabanuuni. Amaa u'øø u'øø uguya ce ukuduwa, maya nkudĩ vi, søbø 'ini vi, wayana uhyãa wa ambi."

Uhyãa to "In supõo ti! Ivø llee ukabanuuni!"

Yaani vi azaana 'asu ciniya ti-wwømø? Ahyãa "Cikundu ti."

Uhyãa to to "Evvi, amu zza nna alibana uzaani paa. ¿Ambi mayana ndama vu koo?"

Ahyãa "Ïi."

Uhyãa to "Induu bbøwø paa."

Haya ø'øpø Cikundu, agørilø ti, avayu. Vinda ahuna Cikundu in kaliipi ka-Naata-naata

To, komisooni jungonu!